

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning rörande zigenarfrågan

I en inom andra kammaren väckt och till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion II: 113 av herr *Börjesson* i Falköping hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en utredning av zigenarnas aktuella situation och om de åtgärder som kan anses befogade för att åvägbringa en positiv lösning av frågan i enlighet med vad i motionen anförts.

I motionen omnämnes den år 1954 tillsatta zigenarutredningen, vars betänkande avlämnades år 1956 och låg till grund för år 1958 framlagda förslag, vilka syftade till zigenarnas inpassning i arbetslivet. Mycket återstår emellertid att göra. Först och främst måste bostadsfrågan lösas. De ofta oklara mantalsskrivningsförhållandena försvårar emellertid både bostadsfrågans lösning och lämnandet av socialhjälp. En grundläggande åtgärd borde vara att överföra hela det ekonomiska ansvaret för lösningen av zigenarfrågan på staten.

1954 års utredning är numera föråldrad, varför en ny utredning behövs för att man skall kunna fastställa vad som erfordras för att ge frågan en definitiv lösning.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat vissa uppgifter till belysande av omfattningen av åtgärder som på senare tid vidtagits för lösande av zigenarnas problem (siffrorna är preliminära).

Hela antalet zigenare i landet är nu över 800.

Under år 1961 har 113 personer, huvudsakligen familjeförsörjare, varit aktuella för någon form av åtgärder vid länsarbetsnämnderna. Av dessa har 33 familjer, omfattande 117 personer, erhållit bostäder, varav 4 familjer i nyuppförda byggnader — arbetsmarknadsstyrelsens demonterbara hus — samt 1 familj i av kommun uppförd bostad; 47 familjer har icke kunnat beredas bostad. Bohagsutrustningar har beviljats för 21 familjer. Näringshjälp har utgått i 2 fall.

Försök till arbetsplacering har gjorts i 48 fall, av vilka dock endast 21 lett till resultat. Den låga siffran har uppgivits bero på bostadssvårigheter samt bristande skol- och yrkesutbildning.

Beträffande den för år 1962 planerade verksamheten må nämnas följande:

F. n. uppföres i

Varberg	2 st	mont.-färd.	hus	för 2 fam.	om 10 personer
Kungälv	1 »	»	»	» 1 »	» 5 »
Floda	1 »	»	»	» 1 »	» 3 »

Förberedelser för bostadsanskaffning i någon form pågår i

Göteborg	för 4 familjer
Växjö	» 1 »
Sävsjö	» 1 »
Falkenberg	» 1 »
Gnesta	» 1 »
Uppsala	» 2 »
Skövde	» 2 »

Beträffande förhållandena i Stockholm, där 286 zigenare, d. v. s. drygt en tredjedel av hela antalet, nu lever, har upplysts bl. a. att antalet bostäder under år 1961 ökat från 46 till 56. Sammanlagt 201 personer, varav 91 minderåriga barn, är bosatta i permanenta bostäder. Under året har arbetsnämnden behandlat frågor rörande närmare 30-talet personer. Näringsbidrag har lämnats i 2 och utbildningsbidrag i 3 fall. Arbetsnämnden har lämnat bidrag till bohagsutrustning till 12 familjer med ett sammanlagt belopp av drygt 17 000 kronor. Socialhjälp har lämnats i 51 fall, varav 37 avsett full försörjning. Av barnen är 54 skolpliktiga. För vissa av dem föreligger skolproblem — 24 åtnjuter undervisning av något slag. Man räknar emellertid med att inom kort kunna väsentligt förbättra situationen. Även undervisning för vuxna har bedrivits.

Utskottet

Det är enligt utskottets mening angeläget att möjligheterna för den lilla gruppen av zigenare i vårt land att inpassas i det normala samhällslivet underlättas så mycket som möjligt. En utveckling mot fullständig anpassning är väl f. ö. ofrånkomlig i dagens samhälle. Anpassningen bör sålunda stödjas av det allmänna, och utskottet hyser förståelse för att motionären velat upptaga hithörande frågor till prövning.

Zigenarfrågan behandlades ingående av en särskild utredning, som avgav ett betänkande i ämnet år 1956. Redan härvid sattes spörsmålen om zigenarnas bostäder och bosättning samt om deras skolgång i förgrunden. Om dessa frågor löstes, menade man, skulle bättre förutsättningar skapas för deras inpassning i arbetslivet.

I 1958 års statsverksproposition framlade chefen för socialdepartementet vissa riktlinjer för strävandena på detta område. Frågan har även senare behandlats i riksdagen i anledning av en interpellation. Arbetsmarknadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, bostadsstyrelsen och socialstyrelsen har numera i uppdrag att centralt och genom vederbörande lokala organ samt genom samråd med kommunala myndigheter och direkt kontakt med zigenarna söka lösa de problem som kan uppstå i fråga om zigenarnas sysselsättning, bostäder, skolgång och behov av sociala stödåtgärder m. m.

Utskottet har för sin bedömning av denna fråga ansett väsentligt att observera den senaste tidens utveckling. Eftersom omkring en tredjedel av landets samtliga zigenare lever i Stockholm har utskottet därvid funnit även de särskilda förhållandena där böra uppmärksammas.

Utskottet får i denna fråga hänvisa till ovan redovisade, preliminära uppgifter, vilka är avsedda att ingå i årsredogörelserna för år 1961 för arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet respektive konsulentverksamheten för zigenare i Stockholm och som främst berör det grundläggande problemet om bostäderna. Hela antalet zigenare i landet var 740 år 1955 men har sedermera ökat. F. n. bor 79 familjer (inklusive 10 ensamstående) om sammanlagt 286 personer i Stockholm. Under år 1961 har genom länsarbetsnämndernas medverkan bostäder kunnat ordnas för 33 familjer med 117 medlemmar. Genom åtgärder i form av byggnader under uppförande och redan nu förberedd bostadsanskaffning i andra former torde under den närmaste tiden ytterligare 16 familjer kunna beredas bostad. I Stockholm har antalet permanenta bostäder under år 1961 ökat från 46 till 56. Enligt uppgift lär i dag drygt hälften av landets samtliga zigenare ha fast bostad.

Utskottet vill utan att ingå på någon närmare bedömning av de uppnådda resultaten allmänt framhålla att den pågående verksamheten i allt fall visar att spörsmålen om zigenarnas förhållanden nu ägnas stor uppmärksamhet. Mycket torde dock ännu återstå att göra, och det bör i sammanhanget ihågkommas att svårigheterna ökar i den mån åtgärderna kommer att gälla de svårast anpassningsbara zigenarna. Det är därför angeläget att statsmakterna och de på området verksamma myndigheterna även i fortsättningen ägnar hithörande frågor ett uppmärksamt intresse. Det är även betydelsefullt att de kommunala myndigheterna visar intresse och beredvillighet då det gäller att genom olika åtgärder, exempelvis i bostadsfrågan, skapa förutsättningar för en lösning av zigenarnas problem. Utskottet anser sig ha fog för uppfattningen att utvecklingen nu är på rätt väg.

Utskottet finner sig med hänsyn till att en utredning beträffande zigenarna för icke så länge sedan verkstälts och till att de aktuella problemen som ovan nämnts nu ägnas betydlig uppmärksamhet i syfte att söka praktiskt lösa problemen icke kunna tillstyrka motionärens förslag om en utredning, utan hemställer,

att motion II: 113 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 mars 1962

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Nestrup, Sörlin, Söderberg, Hellebladh, Ringaby*, Widén*, Tage Johansson, Schött, Ernst Olsson* och Gunnar Pettersson*.

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Johnsson i Skoglösa, Jacobsson i Sala, Dickson, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Carlsson i Huskvarna*, Nilsson i Bästekille, Lundmark*, Keijer och Magnusson i Nennesholm.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.